

Betænkning afgivet af Uddannelsesudvalget den 30. november 2005

Betænkning

over

Forslag til lov om ændring af lov om friskoler og private grundskoler m.v.
(Befordringsordning)
[af undervisningsministeren (Bertel Haarder)]

1. Ændringsforslag

Undervisningsministeren har stillet 4 ændringsforslag til lovforslaget.

2. Udvalgsarbejdet

Lovforslaget blev fremsat den 6. oktober 2005 og var til 1. behandling den 11. oktober 2005. Lovforslaget blev efter 1. behandling henvist til behandling i Uddannelsesudvalget.

Møder

Udvalget har behandlet lovforslaget i 3 møder.

Høring

Et udkast til lovforslaget har inden fremsættelsen været sendt i høring, og undervisningsministeren sendte den 26. august 2005 dette udkast til udvalget, jf. (folketingsåret 2004-05, 2. samling) alm. del – bilag 147. Den 4. oktober 2005 sendte undervisningsministeren de indkomne høringssvar samt et notat herom til udvalget.

Skriftlige henvendelser

Udvalget har i forbindelse med udvalgsarbejdet modtaget 6 skriftlige henvendelser fra:

Dansk Friskoleforening,
Forældre på Ryomgaard Realskole,
Frie Grundskolers Fællesråd,
Hover-Torsted Friskole,
Karstoft Friskole og
Lyne Friskole.

Undervisningsministeren har over for udvalget kommenteret de skriftlige henvendelser til udvalget.

Deputationer

Endvidere har følgende mundtligt over for udvalget redegjort for deres holdning til lovforslaget:

Hover-Torsted Friskole,
Karstoft Friskole og
Lyne Friskole.

Samråd

Udvalget har stillet 2 samrådsspørgsmål til undervisningsministeren til mundtlig besvarelse. Ministeren har besvaret spørgsmålene i et samråd med udvalget den 1. november 2005. Ministeren har efterfølgende sendt udvalget det talepapir, der lå til grund for besvarelsen af spørgsmålene.

Spørgsmål

Udvalget har stillet 7 spørgsmål til undervisningsministeren til skriftlig besvarelse, som denne har besvaret.

3. Indstillinger og politiske bemærkninger

Et *flertal* i udvalget (V, S, DF og KF) indstiller lovforslaget til *vedtagelse* med de stillede ændringsforslag.

Et *mindretal* i udvalget (RV) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme hverken for eller imod de stillede ændringsforslag.

Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget udtaler, at vi ifølge grundlovens § 76 i Danmark har undervisningspligt: »Forældre eller værger, der selv sørger for, at børnene får en undervisning, der kan stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen, er ikke pligtige at lade børnene undervise i folkeskolen«. Der er således ikke nødvendigvis tale om et fravalg af distriktsskolen, når forældre vælger at sætte deres børn i en fri skole. For Det Radikale Venstre er det således principielt afgørende, at udgangspunktet er, at det ikke er afstanden til skolen, der betinger valget, men forældrenes indstilling, hvor man vælger mellem en fri skole og distriktsskolen/andre folkeskoler. Dermed er det også sagt, at RV finder, at en ordning, hvor der gives befordring på lige vilkår som til distriktsskolen, er den rigtige. Det vil betyde, at der fortsat gives gratis transport, hvis afstanden mellem hjem og skole overstiger de fælles, fastsatte grænser, eller hvis skolevejen er trafikfarlig, lige som der gives gratis transport til syge og invaliderede elever.

Det er naturligvis rimeligt, at der, som der altid har været, er en egenbetaling for selve undervisningen i en fri skole. Men det er centralt, at med ensartede transportregler for henholdsvis distriktsskolen og en fri skole bliver der ikke tale om en prisdifferentiering baseret på afstand.

Realiteten i regeringens første forslag og i det forslag, der følger af aftalen mellem regeringen og Dansk Folkeparti, er alene, at det bliver dyrere for forældre at vælge, at undervisningspligten opfyldes i en fri skole. Aftalen med Dansk Folkeparti har gjort forslaget mindre vidtrækkende, men tankegangen er den samme. Det er endnu et eksempel på, at det bliver gjort dyrere for forældrene, og dermed gives der ringere vilkår for friskolerne.

Det Radikale Venstre finder det afgørende, at forældre har rimelige muligheder for at oprette en fri skole – både hvad angår økonomien, og hvad angår de bureaukratiske krav, der stilles til vedtægter osv. Det mest afgørende er naturligvis, at det giver muligheder for, at der kan drives en holdningsbaseret skole, der adskiller sig fra folkeskolen. Men dertil skal også lægges, at når forældrene har muligheden for at oprette en fri skole, så er de også mere ligeværdige deltagere i diskussionen om, hvorvidt der skal være en folkeskole i landsbyen/kvarteret, og om måden, skolen skal fungere på. Det er allerede i dag et meget stort ansvar og en meget stor opgave at danne og drive en fri skole. Derfor er det vores vurdering, at regeringens politik trækker i den forkerte retning. Der er i stedet brug for forenkling, dialog og samarbejde.

Et *andet mindretal* i udvalget (SF) indstiller lovforslag til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme imod de stillede ændringsforslag.

Socialistisk Folkepartis medlem af udvalget kan ikke støtte forslaget om at fjerne en stor del af befordringsgodtgørelsen til elever i de frie grundskoler. Lovforslaget medfører store økonomiske problemer for landets frie grundskoler og dermed for de forældre, som vælger denne form for skolegang til deres børn.

Henvisningen til en harmonisering mellem folkeskolers og friskolers ret til befordringsgodtgørelse stiller SF spørgsmålstejn ved, idet en elev stadig vil modtage befordringsgodtgørelse til sin distriktsfolkeskole, hvis eleven har en farlig skolevej eller tilstrækkelig langt til distriktsskolen, mens eleven på den frie grundskole uanset skolens beliggenhed mister sin befordringsgodtgørelse.

SF anser det for vigtigt at støtte op om forældrenes grundlovssikrede ret til at bestemme over deres børns undervisning og finder det uheldigt, at man med dette forslag påfører mange frie grundskoler store økonomiske problemer og dermed stiller de frie grundskoler ringere end folkeskolen.

Et *tredje mindretal* i udvalget (EL) indstiller lovforslaget til *forkastelse* ved 3. behandling. Mindretallet vil stemme for de stillede ændringsforslag.

Enhedslistens medlem af udvalget udtaler, at lovforslaget vil fjerne de frie skolers transporttilskud. På trods af ministerens ændringsforslag vil det betyde mindre lighed mellem folkeskoler og friskoler, særlig i de tyndt befolkede områder.

Lovforslaget giver derfor kun mening, hvis formålet reelt er at undgå, at der oprettes en stribe friskoler i kølvandet på de forventede lukninger af en række mindre folkeskoler efter strukturreformen.

Alle ved, at konsekvensen formentlig bliver, at der oprettes en række frie skoler i stedet i de mindre bysamfund til erstatning for de nedlagte folkeskoler. For at undgå dette kan regeringen f.eks. fjerne befordringstilskuddet og gøre det meget sværere for borgerne at få deres børn på en fri skole i udkantsområderne.

Enhedslisten kan ikke støtte regeringens forsøg på at fjerne de mindre skoler i de små bysamfund og kan derfor ikke støtte lovforslaget.

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit var på tidspunktet for betænkningens afgivelse ikke repræsenteret med medlemmer i udvalget og havde dermed ikke adgang til at komme med indstillinger eller politiske udtalelser i betænkningen.

En oversigt over Folketingets sammensætning er optrykt i betænkningen.

4. Ændringsforslag med bemærkninger

Æ n d r i n g s f o r s l a g

Af *undervisningsministeren* , tiltrådt af et *flertal* (V, S, DF, KF og EL):

Til § 1

1) I den under *nr. 1* foreslåede ændring af § 5, *stk. 2* , indsættes efter »stk. 3«: »og 4«.
[Konsekvens af ændringsforslag nr. 2 og 3]

2) *Nr. 5* affattes således:

»5. I § 17 indsættes som *stk. 3* :

»Stk. 3. Skolen kan af egne midler yde befordringstilskud, herunder til ordninger, der er fælles for skolens elever og andre frie grundskolers elever, f.eks. i form af en busrute.««

[Frivillige befordringstilskud, herunder til fælles befodringsordninger]

3) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer:

»01. I § 17 indsættes som *stk. 4*:

»Stk. 4. En kommunalbestyrelse, der i henhold til § 26 i lov om folkeskolen har etableret befordring for folkeskoleelever med skolebus, kan beslutte, at elever ved frie grundskoler kan benytte denne. Kommunalbestyrelsen kan opkræve betaling herfor.««

[Frivillig kommunal transport af elever i frie grundskoler]

4) Efter nr. 5 indsættes som nyt nummer:

»02. I § 40 indsættes som 2. pkt.:

»Det samme gælder afgørelser om anvendelse af bevillinger, der er afsat på finansloven.««

[Afskæring af klageadgang]

B e m æ r k n i n g e r

Til nr. 1

Efter § 5, stk. 2, i den gældende lov må en fri grundskoles midler alene komme skolens skole- og undervisningsvirksomhed til gode. Ændringsforslaget er en konsekvens af ændringsforslagene i nr. 2 og 3, hvorefter en fri grundskoles midler fremover også må anvendes til at give befordringstilskud, herunder til befordring af andre skolers elever, og til at oprette en fælles befodringsordning med andre skoler, f.eks. en fælles busrute.

Til nr. 2

Efter ændringsforslaget får en fri grundskole mulighed for efter egen prioritering og af egne midler dels at yde befordringstilskud til skolens egne elever, dels at indgå i samarbejde med andre skoler om betaling for elevbefordring. Ændringsforslaget indebærer således, at en fri grundskoles midler kan komme andre skolers elever til gode.

Hvis to eller flere skoler slår sig sammen om en fælles befodringsordning og der alene transporteres elever fra de pågældende skoler, er der tale om speciel rutekørsel, hvis kørslen udføres med en bus (motorkøretøj indrettet til befordring af flere end 9 personer, føreren medregnet). Kørslen vil i så fald kræve tilladelse til speciel rutekørsel, jf. lov om buskørsel.

Til nr. 3

Ændringsforslaget indebærer, at kommunalbestyrelsen kan beslutte, at elever på frie grundskoler kan benytte en skolebus, som er etableret til elever i folkeskolen. Det vil give mulighed for, at kommunalbestyrelsen kan udnytte ledig kapacitet i skolebusser. Kommunalbestyrelsen beslutter selv vilkårene for ordningen. Kommunalbestyrelsen beslutter ligeledes selv, hvilken betaling den vil opkræve for benyttelsen. Efter forslaget i ændringsforslag nr. 2 til nyt § 17, stk. 3, vil skolen af egne midler kunne betale kommunalbestyrelsen. Hvis skolen ikke betaler, herunder hvis forudsætningerne om økonomi og afstand, jf. forslaget til nyt § 17, stk. 3, i friskoleloven, ikke er opfyldt, kan forældrene selv vælge at betale for ordningen.

Til nr. 4

Ændringsforslaget indebærer, at afgørelser, som skolerne Deutscher Schul- und Sprachverein für Nordschleswig og Fordelingssekretariatet for friskoler og private grundskoler træffer om anvendelse af bevillinger, der er afsat på finansloven, ikke kan indbringes for undervisningsministeren. Herefter vil det f.eks. være fordelingssekretariatet, som træffer den endelige beslutning om anvendelsen af den pulje til nedsættelse af befodringsudgiften for elever i frie grundskoler, der er indført i henhold til aftale mellem regeringen og Dansk Folkeparti om finansloven for 2006.

Troels Christensen (V) Anne-Mette Winther Christiansen (V) Britta Schall Holberg (V)
Tina Nedergaard (V) Ellen Trane Nørby (V) Martin Henriksen (DF) Søren Krarup (DF)
Carina Christensen (KF) fmd. Allan Niebuhr (KF) Christine Antorini (S) Kirsten Brosbøl (S)
Carsten Hansen (S) Bjarne Laustsen (S) Margrethe Vestager (RV) nfmd. Bente Dahl (RV)
Anne Baastrup (SF) Majbrit Berlau (EL)

Siumut, Tjóðveldisflokkurin, Fólkaflokkurin og Inuit Ataqatigiit havde ikke medlemmer i udvalget.

Folketingets sammensætning

Venstre, Danmarks Liberale Parti (V)	52	Enhedslisten (EL)	6
Socialdemokratiet (S)	47	Siumut (SIU)	1
Dansk Folkeparti (DF)	24	Tjóðveldisflokkurin (TF)	1
Det Konservative Folkeparti (KF)	18	Fólkaflokkurin (FF)	1
Det Radikale Venstre (RV)	17	Inuit Ataqatigiit (IA)	1
Socialistisk Folkeparti (SF)	11		

Oversigt over bilag vedrørende L 31

Bilagsnr.	Titel
1	Hørings svar og høringsnotat, fra undervisningsministeren
2	Henvendelse af 3/10-05 fra Frie Grundskolers Fællesråd
3	Udkast til tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
4	Tidsplan for udvalgets behandling af lovforslaget
5	Kopi til orientering af undervisningsministerens svar på Finansudvalgets spørgsmål om L 175 og svar på § 20 spørgsmål 1-3 (vedr. FFL 2006)
6	Henvendelse af 24/9-05 fra Forældre på Ryomgaard Realskole
7	Henvendelse af 25/10-05 fra Dansk Friskoleforening
8	Henvendelse af 28/10-05 fra Karstoft Friskole m.fl.
9	Kopi til orientering af undervisningsministerens svar på udvalgets alm. del – spørgsmål 75 (folketingsåret 2004-05, 2. samling) vedrørende det gennemsnitlige beløb pr. barn på landets privatskoler
10	Talepapir fra samrådet den 1/11-05, fra undervisningsministeren
11	Meddelelse om materiale modtaget i forbindelse med Hover-Torsted Friskole m.fl.'s foretræde for udvalget den 1/11-05
12	1. udkast til betænkning
13	Henvendelse Frie Grundskolers Fællesråd
14	Ændringsforslag fra undervisningsministeren
15	2. udkast til betænkning
16	Orientering om tilskud til befordring for elever i frie grundskoler, fra undervisningsministeren
17	Henvendelse af 24/11-05 fra Dansk Friskoleforening
18	3. udkast til betænkning

Oversigt over spørgsmål og svar vedrørende L 31

Spm.nr.	Titel
1	Spm. om kommentar til henvendelse af 3/10-05 fra Frie Grundskolers Fællesråd, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
2	Spm. om kommentar til henvendelse af 24/9-05 fra Forældre på Ryomgaard Realskole, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
3	Spm. om kommentar til henvendelse af 25/10-05 fra Dansk Friskoleforening, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

-
- 4 Spm. om ministerens kommentar til henvendelse af 28/10-05 fra Karstoft Friskole, og ministerens svar herpå
- 5 Spm. om kommentar til materiale modtaget i forbindelse med Hover-Torsted Friskoles m.fl.'s foretræde for udvalget d. 1/11-05, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 6 Spm. om kommentar til henvendelse fra Frie Grundskolers Fællesråd, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå
- 7 Spm. om kommentar til henvendelse af 24/11-05 fra Dansk Friskoleforening, til undervisningsministeren, og ministerens svar herpå

Oversigt over samrådsspørgsmål vedrørende L 31

**Samråds-
spm.nr.****Titel**

- A Samrådssp. om midler til befordringsgodtgørelse til eleverne på det tyske mindretals skoler i Sønderjylland på finansloven 2006, til undervisningsministeren
- B Samrådssp. om redegørelse for konsekvenserne for friskolerne af en vedtagelse af lovforslaget, herunder for, om der forventes en nedgang i elevtallet på friskolerne og i antallet af friskoler, til undervisningsministeren